

TREBALL GUANYADOR

Atracció Fatal
per Joan Solé i Salla

VII Premi Joan Oró a la Divulgació de la Recerca Científica
Convoca l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) amb la col·laboració del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya

Atracció Fatal

Són les dues de la matinada d'un dimecres qualsevol i el Joan és a casa esperant a que arribi la Maria de la feina.

Fa poc que estan casats, continuen estant molt enamorats, però al Joan li costa d'entendre com la Maria, amb l'excusa que es troba en la fase final dels seus «experiments», de doctorat, cada dia fa més tard a casa.

Un soroll sord en el pany de la porta del pis, la Maria entra sense fer massa soroll; veu al Joan pensatiu assegut al sofà.

- Encara ets aquí? És molt tard, ja has sopat... joestic molt cansada i ara ja no tinc gana, me'n vaig ràpidament a dormir, demà ja esmorzaré bé... que vénis?

El Joan li contesta sec: *- No tinc són.*

- Que et passa? Va, vine a dormir, que és molt tard.

- Res.

- A tu et passa alguna cosa. Va, explica-m'ho (s'asseu al sofà al seu costat)

- María, -la repta-, cada dia fas més tard! Mira quina hora és! A la Universitat ja no hi deu haver ningú. Vols dir que és necessari que facis les teves proves fins a aquestes hores?

- Sí.

- Maria, mira'm als ulls. Segur que no m'enganyes?

La Maria s'adona que el seu marit no comprèn la seva feina i dubta d'ella. Ja fa dies que li ha explicat que les seves estimades papallones amb què treballa són d'hàbits nocturns i que per tant necessita fer els seus experiments quan

VII Premi Joan Oró a la Divulgació de la Recerca Científica

Convoca l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) amb la col·laboració del Departament d'Economia i Coneixement Generalitat de Catalunya.

aquests insectes estan actius, que les fa volar en un túnel de vent especialment condicionat per al seu vol i situat en una petita habitació amb la humitat i temperatura controlades, que fins i tot el que fa és gravar-les en vídeo per després analitzar-ne el vol. De res serviria tornar-li a explicar al Joan que les espècies de papallona amb les quals treballa («bitxos» els anomena ell) són plagues de diferents cultius i que si arriba a ser capaç d'entendre com es comuniquen, serà capaç de trobar estratègies per controlar la plaga sense l'ús d'insecticides! Tampoc servirà de res que li comenti que està treballant amb compostos volàtils naturals i amb feromones i que aquests productes són utilitzats pels propis insectes per comunicar-se entre ells. Ell no entén com es podrien arribar a utilitzar les meves investigacions...

Com li podria fer entendre...

Tinc una idea! Li explicaré amb un exemple!

- *Joan, ja sé que t'he explicat molts cops el que faig a la Universitat, però avui t'ho explicaré jugant!*
- *No estic per jugar ara. Ja saps quina hora és?*
- *No és un joc normal, és un joc sexual!, d'aquells que tant dius que t'agradaria que féssim, amb el qual t'explicaré que és el que faig amb els insectes. Consta de dues etapes. Si arribes al final de les dues parts, doncs... premi!*
- *Ah si, i quin és el premi? (ja molt més interessat)*
- *El premi sóc jo!*
- *Som-hi doncs!, que això es posa interessant.*

La Maria, mentre li va explicant les condicions del joc (que al final consisteixen a trobar-la a ella, amb els ulls embenats tot seguint les pistes que ella li deixarà, i amb la condició de no errar-se en cap de les dues etapes del joc), es treu la roba de carrer al davant del Joan per finalment acabar posant-se la camisa de dormir sexy que tant li agrada a ell. Seguidament es perfuma amb aquella essència que ell li va regalar pel seu aniversari, es col·loca darrera seu, li tapa els ulls amb una tela negra i li diu:

- *Aniré al nostre dormitori i m'amagaré. Tu, seguint l'olor del meu perfum, m'hauràs de trobar, sense treure't la bena dels ulls.*

Un cop la Maria s'ha ocultat, el Joan, excitat per la proposta, no dubta a començar el joc i amb pas lent, però decidit, segueix el camí que el perfum de la seva dona ha deixat, per finalment trobar-la i abraçar-la.

- *Ja t'he trobat! Ja et tinc! Ets tota meva!*
- *Molt bé, Joan. Has superat la primera fase. De fet, això mateix és el que passa amb les meves papallones: quan la femella es troba en zel, deixa anar una petita concentració de feromona, que tan sols els mascles de la seva pròpia espècie són capaços de captar mitjançant les antenes i*

VII Premi Joan Oró a la Divulgació de la Recerca Científica

Convoca l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) amb la col·laboració del Departament d'Economia i Coneixement Generalitat de Catalunya.

resseguir el rastre de la feromona existent en l'aire fins a trobar la femella, per finalment copular amb ella.

- Doncs jo ja t'he trobat! Això vol dir que...

- Ep, no corrís tant! -el talla la Maria- encara et falta la segona fase del joc per tenir el premi desitjat.

- I en què consisteix aquesta segona etapa?

- Doncs hauràs de repetir un altre cop el mateix procés, però ara m'amagaré a la sala d'estar.

La Maria deixa el Joan sol a l'habitació i es dirigeix a la sala d'estar. Allí agafa la

seva botella de perfum i n'aboca una mica sobre el sofà, sobre la taula, sobre la televisió, a les cortines, al terra, sobre la làmpada de peu, sobre el diari, sobre el moble, sobre la catifa, sobre...

- Ja pots venir, ja estic preparada.

El Joan inicia la recerca de la Maria igual que en la fase anterior; pas ferm, però decidit, fins que arriba un punt en el qual s'atura, li costa determinar d'on ve l'olor de perfum, que a més a més és molt intensa. Decideix anar cap a la dreta, però s'atura. Ho torna a provar cap a l'esquerra, però també s'atura. El fet que l'ambient es trobi carregat de perfum fa que no pugui trobar la direcció adequada, no és capaç de decidir-se. Així que, desesperat, d'una revolada s'acaba traient la bena dels ulls. En aquest moment la Maria aprofita per sortir del seu amagatall i dir-li:

- Ho sabia! Has acabat amb tots els teus receptors saturats, i confús no has pogut seguir l'estela de feromona... vull dir, de perfum! Aquesta és exactament la tècnica que intentem usar per combatre les plagues: o bé utilitzem productes que inutilitzen els receptors de feromona dels mascles de forma que no poden seguir el seu camí cap a la feromona, o bé saturem l'ambient amb una quantitat important de feromona que acaba confonent al mascle en el seu procés d'atracció sexual. Amb aquestes tècniques, impedim l'aparellament i així disminuïm la població de la plaga. Coneixent el sistema de comunicació, podem dissenyar estratègies específiques per controlar els insectes nocius. Per tant, estimat Joan, igual que els mascles de les meves papallones, no has pogut trobar la femella! T'has quedat sense premi!

Sobre l'autor

Joan Solé i Salla (1978), natural de Juneda (Lleida) ha realitzat la seva tesi doctoral (març de 2009) a la Universitat de Lleida estudiant la comunicació química en els insectes barrinadors del blat de moro *Ostrinia nubilalis* i *Sesamia nonagrioides*. Durant el decurs de la tesi dissenyà, provà i aplicà diferents tècniques d'inhibició de l'atracció sexual d'aquests insectes-plaga mitjançant l'ús d'anàlegs estructurals de les seves respectives feromones sexuals.

VII Premi Joan Oró a la Divulgació de la Recerca Científica

Convoca l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) amb la col·laboració del Departament d'Economia i Coneixement Generalitat de Catalunya.